

Sammanfattning av förvaltningsplan

2023–2030

Den här sammanfattningen av förvaltningsplanen för världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård ska ge en inblick i världsarvets förvaltning. Den riktar sig i första hand till personer som jobbar med frågor som berör världsarvsområdet. Vill man veta mer kan man läsa vidare i förvaltningsplanen, som finns i sin helhet på vår webbplats www.highcoastkvarken.org.

Världsarvet ligger i två länder, i Sverige och Finland. De har ett gemensamt ansvar att förvalta, bevara, visa upp och lära ut om världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård. Därför har vi på Länsstyrelsen Västernorrland och Forststyrelsens Naturtjänster gjort en gemensam förvaltningsplan för hela världsarvet, på uppdrag av samrådsgruppen för Höga Kusten/Kvarkens skärgård. Den är vårt verktyg för att tillsammans se till att världsarvets värden bevaras och att området kan utvecklas på ett hållbart sätt.

Vi hoppas att du uppskattar och har nytta av den här sammanfattningen. Du är alltid välkommen att kontakta oss om du har frågor eller funderingar som rör världsarvet!

Patrik Bylund

Världsarvssamordnare
Länsstyrelsen Västernorrland

Malin Henriksson

Världsarvskoordinator
Forststyrelsens Naturtjänster

Vad är ett världsarv?

Ett världsarv är en plats, ett område eller byggnadsverk som är så unikt att det är värdefullt för hela mänskligheten. Det är Förenta nationernas organisation för utbildning, forskning och kultur (Unesco) som utser världsarven. Våren 2024 finns det 1199 världsarv.

Höga Kusten blev världsarv år 2000 och 2006 utökades världsarvet med Kvarkens skärgård. Det är den bästa platsen att uppleva och förstå landhöjningen efter den senaste istiden. Det är ett unikt geologiskt område och dessutom ett viktigt område för många människor och olika verksamheter. Här samsas 7700 invånare med hundratals företag, olika organisationer och en stor mängd besökare.

Världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård och områdets geografiska läge.

Hur skyddas Höga Kusten/Kvarkens skärgård?

Det finns ingen världsarvslag i Sverige eller Finland. I stället är tanken att befintlig lagstiftning och olika typer av områdesskydd ska bevara världsarvet. Eftersom det finns många intressen och aktörer inom världsarvet behöver vi sprida kunskap om världsarvet och hur det påverkas av olika aktiviteter. Vi behöver samverka med andra, för aktiviteter som kan hota världsarvet påverkar också annat i naturen och styrs av beslut hos andra myndigheter.

Varför är Höga Kusten/Kvarkens skärgård ett världsarv?

Höga Kusten/Kvarkens skärgård visar upp viktiga steg i jordens historia och pågående geologiska processer. Därför är området inskrivet på Unescos världsarvslista. I världsarvet finns många tydliga spår av inlandsisens och havets påverkan på landet som ständigt höjer sig. Höga Kusten och Kvarkens skärgård bidrar med olika pusselbitar till den helhet som världsarvet utgör.

SOUV

Varje världsarv har ett "Statement of Outstanding Universal Value" (SOUV), som är Unescos beskrivning av de värden som gör att området är utsett till ett världsarv. SOUV utgör utgångspunkten för skydd och förvaltning.

Nyckelvärden

Utgående från världsarvets SOUV har sju nyckelvärden tagits fram. Det gjordes för att underlätta prioriteringar i förvaltningen av världsarvet. Tillsammans ger nyckelvärdena en bra beskrivning av världsarvet. De viktigaste är *istidens spår, landhöjningen och havets påverkan samt ekologiska processer kopplade till landhöjningen.*

Attribut

Nyckelvärdena beskrivs genom olika attribut som förklarar vad nyckelvärdet består av, till exempel De Geer-moräner, klapperfält och landhöjningsskogar. Uppföljning av världsarvets utveckling och hot mot världsarvet kan kopplas till attribut på ett konkret sätt. För de viktigaste attributen har vi eller ska vi ta fram GIS-skikt för att underlätta beslutsfattande och uppföljning.

Hur förvaltas Höga Kusten/Kvarkens skärgård?

Sverige och Finland har ett ansvar för att samordna förvaltningen av det gemensamma världsarvet. I Sverige är det Länsstyrelsen Västernorrland och i Finland är det Forststyrelsens Naturtjänster som har huvudansvaret för förvaltningen och utvecklingen av världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård. I vårt arbete krävs ett nära samarbete med många aktörer såväl lokalt, regionalt, nationellt som internationellt. För samarbetet inom förvaltning och utveckling av världsarvet finns det både lokala grupper, som förvaltningsrådet i Höga Kusten och Kvarkens skärgårds världsarvsdelegation, och den gränsöverskridande samrådsgruppen.

Länsstyrelsen Västernorrland och Forststyrelsens Naturtjänster har gjort en gemensam förvaltningsplan. Den är vårt verktyg för att tillsammans se till att världsarvets värden bevaras och att området kan utvecklas på ett hållbart sätt. I förvaltningsplanen utgår vi från fyra fokusområden. Vi ansvarar för alla åtgärderna i förvaltningsplanen. Naturum Höga Kusten och föreningen Världsarvet i Kvarken, som driver Världsarvsporten, har en nyckelroll i flera av dem. För att kunna genomföra alla åtgärder är vi beroende av extern projektfinansiering.

Fokusområden

Delaktighet och engagemang

Fokusområdet *Delaktighet och engagemang* är viktigt eftersom världsarvet är en gemensam angelägenhet som berör många människor och olika intressen.

Vi ska bland annat ordna olika aktiviteter riktade till allmänheten, dels för att skapa dialogtillfällen, dels för att öka kunskapen om och engagemanget för världsarvet.

Kunskap och kompetensutveckling

Fokusområdet *Kunskap och kompetensutveckling* är viktigt eftersom förståelse för världsarvets värden bidrar till acceptans, engagemang och bättre förvaltning.

Vi ska bland annat ordna utbildningar om världsarvet för politiker, kommunikatörer, entreprenörer, guider med flera.

Kommunikation och tillgänglighet

Fokusområdet *Kommunikation och tillgänglighet* är viktigt eftersom alla ska ha möjlighet att utveckla sin relation till världsarvet.

Vi ska bland annat utveckla samarbetet med skolor på olika sätt i Höga Kusten och i Kvarkens skärgård.

Förvaltning och skydd

Fokusområdet *Förvaltning och skydd* är viktigt eftersom världsarvets enastående universella värde inte ska äventyras.

Vi ska bland annat ta fram övervaknings- och uppföljningsprogram för världsarvets värden för Höga Kusten och uppdatera det som finns för Kvarkens skärgård.

Vision för världsarvet till 2030

Världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård är den bästa platsen i världen att uppleva och förstå landhöjningen efter den senaste istiden.

Vår uppgift är att sträva efter att göra förståelsen för och upplevelsen och förvaltningen av världsarvet ännu bättre. Vi vill att lokalsamhället ska känna att de är en naturlig del av förvaltningen. Att världsarvets värden bevaras och området förvaltas gemensamt är en förutsättning för att det även i framtiden ska finnas möjlighet att uppleva och förstå landhöjningen här.

Vidare läsning

Förvaltningsplan för världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård
highcoastkvarken.org/sv/document/forvaltningsplan-for-varldsarvet-hoga-kusten-kvarkens-skargard

Högt möter lågt – fakta om världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård
highcoastkvarken.org/sv/document/hogt-moter-lagt-varldsarvsfakta

SOUV för Höga Kusten/Kvarkens skärgård finns på
whc.unesco.org/en/list/898

